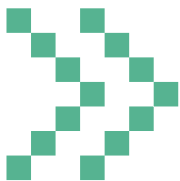

Vi måste ta mänskligt ansvar. Över och inom nationsgränserna, skriver debattören.

BILD: PIXABAY

Klimatjournalistiken måste bli ansvarsutkrävande

Kvantitativt verkar mediers bevakning av klimatförändringar och behovet av att stoppa dem öka. Men hur ser det ut rent kvalitativt? Anna Roosvall, professor i mediastudier, efterlyser en klimatbevakning som utkräver ansvar av ledare och politiker - gentemot kommande generationer, och andra delar av världen.

Vi är alla sammanbundna med varandra, vi är kopplade till varandra socialt över nationsgränser, i en vidsträckt väv. Våra handlingar, och vårt underlåtande att handla, påverkar andra, i andra delar av världen och i andra tider.

När det gäller klimatet har vissa förstås mer ansvar än andra. Mer ansvar har de som har förorenat mest, de som haft störst ekonomisk vinning av sina föroreningar, samt - i en tid då något måste göras snabbt - de som har ekonomiska möjligheter att göra något åt saken.

MER ANSVAR ÄN andra har också de som har makt. Detta gäller förstås politiker. Och vuxna överlag, precis som skolstrejk för klimatet-rörelsen visar. Det gäller också de som har kunskap om situationen. Därför läggs ibland i ansvarsteori stort ansvar på de som utsatts för en orättvisa, såsom till exempel klimatorättvisa. Det här kan dock vara problematiskt i en mediegenomsyrad värld där de som

utsatts mest inte alltid har så stora möjligheter att göra sina röster hörda i nyheter och opinion. De ges åtminstone oftast inte möjlighet att göra sina röster hörda kring sakfrågorna, kring politiken. När det gäller de som vet mest får vi därför istället lägga mer ansvar på forskarna. Vi måste också utifrån detta uppmärksamma mediernas ansvar. Medierna har en omfattande och avgörande beskrivningsmakt. Det har stor betydelse vad som rapporteras och tycks i den mediala offentligheten både kvantitativt och kvalitativt.

KVANTITATIVT VERKAR DEN mediala uppmärksamheten kring klimatförändringar och behovet att stoppa dem att öka. Men är det kanske som

Veckans bråk

Utseende

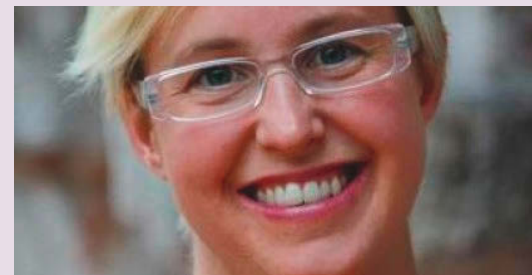
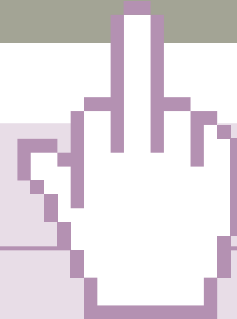

BILD: HTTP://ARENA.DE.SE

”Men det väl inövade leendet sitter kvar på Ebba Busch Thor. Tillsammans med Sara Skyttedal sveper hon fram genom politiken och opinionsmätningarna. Schampo-reklam på stilettklacker.”

Lisa Pelling, statsvetare och utredningschef på tankesmedjan Arena Idé, i en text om statsvetenskaplig forskning som visar att väljare föredrar politiker med ett attraktivt utseende.

BILD: PAVEL KOUBEV/TIT

”Och till alla de som någonsin påpekat att du är för mycket eller för lite av det ena eller det andra - kroka arm med riktiga systrar och bröder i stället och visa dem att hårt arbete alltid lönar sig”.

KD-ledaren **Ebba Busch Thor** svarar i ett långt inlägg på Instagram.

med kvinnors taltid på möten, att vi överskattar utvecklingen? Folk tenderar ju att uppleva kvinnors taltid på möten som dominerande även om den ligger långt under femtio procent, antagligen beroende på att tidigare ojämlika tillstånd har ”naturaliserats”. Ett större medialt fokus på klimatfrågan innebär på liknande sätt knappast att frågan dominerar utbudet. Den är också fortfarande ofta avskild från andra frågor fast den borde vara integrerad i allt.

När det gäller rapportering och opinion rent kvalitativt så har det betydelse vilka perspektiv som ges, vilka premisser som antyds, vilka röster som hörs, och inte minst hur frågan om klimatet kopplas samman med andra frågor. Diskuteras till exempel ansvar, - gentemot andra generationer och/eller gentemot andra delar av världen? Det är ju journalistikens ansvar att hålla ledare ansvariga. Ansvar borde därmed genomsyra bevakningen på flera sätt.

Samtidigt är det av avgörande betydelse inte bara vad som sägs om klimatet, utan vad som sägs om världen i stort och hur den hänger ihop. Forskning visar att vår benägenhet att agera för miljön och för miljö rättvisa är större om vi ser på världen och mänskligheten som sammankopplad, om vi tänker oss att det finns en gemensam mänsklig identitet, som går utöver nationella och andra identiteter. Om vi önskar handling ska vi alltså inte stirra oss blinda enbart på vad som sägs om klimatet, utan också vara uppmärksamma på vad som sägs om världen i stort och hur den är sammankopplad eller - i alternativa synsätt - åtskild i oförlikneliga delar.

HÄR BEHÖVER VI kunna hålla flera tankar i huvudet på en gång. Hur världen är uppdelad i nationalstater har naturligtvis betydelse, nationalstaterna är de som tacklar (eller underlåter att tackla) klimatförändringarna i det internationella klimatarbetet. Samtidigt behöver vi beakta både transnationella och inomnationella

dimensioner. Temperaturen i norra Sverige - och Finland, och Norge, och Ryssland - kommer att öka avsevärt mer än i södra Sverige. Det är en på en gång inomnationell och transnationell orättvisa. Det är inte en internationell orättvisa, det vill säga det är inte en orättvisa mellan stater. Därmed kan den inte hanteras och förstås och tacklas via enbart nationalstatliga eller internationella sammanhang.

SHEILA WATT-CLOUTIER - inuit, aktivist och författare - talar i detta hänseende om rätten att vara kall. Det handlar om betydelsen av bibehållen kyla för att kunna leva och verka till exempel i Arktis. Att kunna färdas på isvägar, att kunna upprätthålla sin kultur, sin hållbara kultur, nota bene. På det sättet värnar hon inte bara om isbjörnarna, som vi så ofta ser illustrera klimatförändringarna i Arktis i nyheterna, utan på de folk som lever i samma områden. Detta är vad klimaträttvisa handlar om; att fokusera på hur klimatförändringarna trots sin globala räckvidd slår ojämnt lokalt och regionalt, hur de som gjort minst för att orsaka förändringarna ofta är de som drabbas värst, samtidigt som de är i den sämsta positionen för att kunna tackla dem när det gäller innehav av konkreta maktpositioner och ekonomiska resurser. Detta gäller även när klimaträttvisa fokuseras på tid istället för rum, alltså när vi fokuserar på barnen.

Vi får inte kränka andras mänskliga rättigheter som vi gör idag. Vi måste tvärtom ta mänskligt ansvar. Över och inom nationsgränserna, över och inom generationsgränserna.

*Anna Roosvall
Professor på Institutionen för mediastudier,
Stockholms universitet.
Aktuell med boken
”Media och Transnational Climate Justice:
Indigenous Activism
and Climate Politics”.*

BILD: SVANTE EMANUELLI